Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 272 (10564) | 1977 чылдың ноябрь 18, пятница | 1925 чылда үндезилеттинген | Өртээ 2 көп.

КҮЧҮЛҮГ САМОСВАЛ

Белоруссияның Жодино дээр хоорайында машина кылыр завод чуртта эң улуг күштүг автомобильди кылып үндүрген. «БелАЗ-7519» дээр самосвал хары угда 110 тонна чүъкту сөөртүр аргалыг.

Чуртта эң-не улуг күштүг дээн ол автомобильди даг-руда бүдүрүлгелеринге, карьерлерге ажыглаарынга таарыштыр кылган. Ол автомобиль улуг-даа болза, башкарарынга дыка таарымчалыг. Ол долу чүъгү-биле шакта-ла 50 километр дүргени чоруп болур. «БелАЗ-7519»-ту ол заводтуң конвейери хөйү-биле кылып үндүрүп эгелээн.

КАРЛ МАРКС АТТЫГ АЛДЫН МЕДАЛЬДЫ ЭШ Л. И. БРЕЖНЕВКЕ ТЫВЫСКАНЫ

Марксчи-ленинчи теорияны хөгжүдеринге, сайзыраңгай социализмниң база коммунистиг идеалдар дээш, бүгү делегейге быжыг тайбың дээш бүгү делегейге тоогүлүг демиселдиң өйү келген айтырыгларын эртем талазы-биле ажылдап кылырынга шылгараңгай салыышкыны дээш СЭКП ТК-ның Чиигине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Л. И. Брежневке ССРЭ-ниң Эртемнер академиязының президиумунуң шиитпири-биле Карл Маркс аттыг Алдын медальды тывыскан. Ол медаль болза ССРЭ ЭА-зының ниитилел эртемнериниң талазы-биле шылгараңгай чедиишкиннери дээш тыпсыр дээди шаңналы болур.

Ноябрьның 16-да Кремльге Карл Маркс аттыг алдын медальды эш Л. И. Брежневке тывыскан. Ук медальды ССРЭ ЭА-зының президентизи академик А. П. Александров тывыскан.

Шаңналды тыпсыр үеде СЭКП ТК-ның Политбюро кежигүнүнге кандидат, СЭКП ТК-ның секретары К. У. Черненко, СЭКП ТК-ның секретары М. В. Зимянин, СЭКП ТК-ның Эртем болгаш өөредилге албан черлериниң килдизиниң эргелекчизи С. П. Трапезников олар олурушкан.

ССРЭ ЭА-зының оралакчы президентилери академиктер А. А. Логунов, Г. И. Марчук, Ю. А. Овчинников, А. В. Сидоренко, П. Н. Федосеев, ССРЭ ЭА-зының оралакчы президентизиниң хүлээлгезин күүседип турар академик Е. П. Велихов, ССРЭ ЭА-зының президиумунуң кол эртемден секретары, ССРЭ ЭА-зының корреспондент кежигүну Г. К. Скрябин, академик М. В. Келдыш олар база залга турган.

Шаңнал тыпсырының байырлыг ёзулалынга академик А. П. Александров чүве чугаалаан.

А. П. АЛЕКСАНДРОВТУҢ чугаазы

Хаяы хүндүлүг Леонид Ильич!

Ниитилел эртемнериниң талазы-биле академияның дээди шаңналы — Карл Маркс аттыг алдын медальды Совет Эвилелиниң Эртемнер академиязының президиуму бодунуң чаңгыс эп-сеткилдиг шиитпири-биле Силерге тывыскан.

Эртемнер академиязының ол дээди шаңналын делегейниң коммунистиг болгаш ажылчын шимчээшкининиң шылгараңгай ажылдакчызы, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Чиигине секретары, бистиң чуртувустуң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Силерге амгы үениң байдалдарынга марксизм-ленинизмниң теориязын болгаш практиказын хөгжүдеринге Силерниң кедергей улуг салыышкыныңар дээш тывыскан.

Сайзыраңгай социализм ниитилелиниң болгаш ССРЭ-те коммунизм тургузуушкунунуң өйү келген айтырыгларын социалистиг демократияны болгаш Совет күрүнени хөгжүдериниң айтырыгларын Силерниң ажылдап кылганыңар бистиң үевистиң эң чугула документизи ССРЭ-ниң чаа Конституциязының үндезининде салдынган, ону тургузарынга бүгү совет улус киришкен болгаш Силер хөй күштериңерни аңаа берген силер.

СЭКП-ниң болгаш Совет күрүнениң иштики база даштыкы политиказының ленинчи принциптерин бистиң үевистиң байдалынга таарыштыр Силерниң ажылдарыңарда ханызы-биле ажыткан болгаш тодаргайлаан, ССРЭ-де коммунистиг тургузуушкуннуң дуржулгазын эртем ёзузу-биле ниитижиткен, делегейниң социалистиг дем каттыштырылгазын марксизм-ленинизмниң принциптеринге сырый каттыштырарының оруктарын чырыткан, амгы үениң делегейниң нарын айтырыгларының ханы болгаш чогаадыкчы анализин кылган.

Хамыктың мурнунда тайбыңның ленинчи политиказын хажык чок чорударынга база хөгжүдеринге, дүшкүүрлүг чоруктуң чавырлывышкыны дээш, социал депшилге дээш демиселге илерээп турар Силерниң быжыг, херек кырында боттуг гуманистиг туружуңарны бистиң чонувус болгаш бүгү бөмбүрзектиң депшилгелиг кижилери бедик-биле үнелеп турар. Тайбың дээш Силерниң шын сеткилдиг болгаш күженгииш-кинниг демиселиңер кижи төрелгетенниң амыдыралындан дайыннарны чайладырының эргежок чугулазынга Силерниң ханы бүзүрелиңер-биле, фашизмге удур эң-не кадыг-дошкун дайынның тулчуушкуннарының шөлүн эрткен кижиниң бүзүрели-биле быжыглаттынып турар.

Леонид Ильич, Силер бистиң чуртувустуң болгаш бүгү социалистиг дем каттыштырылгазының экономиктиг күчү-шыдалын бедидер дугайында, эртем-техниктиг депшилгени дүргедедир дугайында, бистиң бүгү улус ажыл-агыйывыстың ажыктыын бедидер дугайында доктаамал сагыш салыышкыныңарны илередип турар силер.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының алдан чыл оюу-биле холбаштыр бистиң бүгү чуртувуста ам чорудуп турар түңнелдер көрүлдээн чоннуң эрге-ажыктарынга эң-не долузу-биле дүгжүп турар бистиң социал тургузуувустуң өндүр улуг артык күштерин көргүзүп турар. Сөөлгү он чылдың дургузунда бистиң чуртувустуң экономиктиг күчү-шыдалының ийи катап улгатканында, өөредилгениң, культураның деңнелиниң талазы-биле бүдүрүлгелерниң масштабтарының болгаш дыка хөй эң улуг эртем болгаш техника чедиишкиннериниң талазы-биле делегейге бирги черлерни чаалап алганында Силерниң хууда улуг салыышкыныңар бар болуп турар, ону бистиң чуртувустуң эртемденнери онза үнелеп турар.

Улам-на улуу-биле ниитилелдиң бүдүрүкчү күжү болуп бар чыдар эртемниң хөгжүдериниң ленинчи политиказын партия, ооң Төп Комитеди, СЭКП ТК-ның Политбюрозу болгаш Силер хууда хажык чок чорудуп турар силер. Үндезин болгаш дузалал эртемнерни дең-дески хөгжүдериниң эргежок чугулазын, эртем-техниктиг депшилгеге оларның ролюн Силер ленинчи ёзу-биле ханы билип турар силер. «Партияның углаывышкыны чүдел дээрге улуг эртемни хөгжүдер дугайында доктаамал сагыш салыышкының моон соңгаар-даа илередири болур» деп, XXV съездиге илеткелиңерге чугаалаан болгай Силер.

ССР Эвилелиниң Эртемнер академиязының бо дээди шаңналын, эргим Леонид Ильич, Силерге тыпсыр болгаш чүректиң ханызындан Силерге байыр чедирер база бистиң улузувустуң, чер кырында бүгү-ле депшилгелиг күштерниң чаагай чоруунга Силерниң нарын болгаш берге ажыл-чорудулгаңарга улам ыңай чедиишкиннерни күзээр улуг алдар болгаш сеткил ханыышкыны меңээ база мээң эштеримге таварыштыр!

* * *

Оон соонда эш Л. И. Брежнев чүве чугаалаан.

Л. И. БРЕЖНЕВТИҢ чугаазы

Эргим эштер!

Меңээ көргүскен алдар — Карл Маркс аттыг алдын медальды тывысканы дээш ССРЭ-ниң Эртемнер академиязынга ханы өөрүп четтириримни илергейлээрин чөпшээреп көрүңер.

Ол шаңнал өндүр улуг бодалчыларның бирээзиниң ады-биле, бодунуң гениалдыг угаа-ның болгаш чүге-даа чайгылбас бүзүрелин күш-ажылдың кижилерин хостаары дээш, оларның хосталгазы болгаш аас-кежии дээш демиселге бүрүнү-биле берген кижиниң ады-биле холбашкан болуп турары мээң сагыш-сеткилимни улам-на хайныктырып тур.

Карл Маркстың өлүм чок өөредии ам чүс ажыг чылда дарлакчыларга удур, социал болгаш национал хосталыышкын дээш тулчуушкуннарга ажылчын аңгының база бүгү ажылчы чоннарның күштериниң болгаш быжыг туруштуг чоруунуң төнүп читпес үнер дөзү болуп турар-дыр.

Ленинниң эртемниг генийи-биле болгаш революстуг чаныш-сыныш чок чүткүлү-биле хөгжүттүнген база байлакшыттынган Маркстың өөредии миллион-миллион кижилерниң угаан-бодалын чырыткаш, бистиң чуртувуска улуг социалистиг революцияның тиилелгезинге чедирген дээш бээр ам алдан чыл болуп тур. Ол болза чер кырынга чаа делегейни — социализмниң делегейин тургузарының эгези болган.

Бистиң хүннеривисте, сайзыраңгай социалистиг ниитилелдиң байдалдарынга эртемниг социализмниң үндезилекчилериниң төөгүлүг эстафетазын улам ыңай ап чорудар, ону коммунизм тургузуушкунунуң оруу-биле ап чорудар аас-кежик бисте онаашкан.

Кижи төрелгетенниң төөгүзүнде эң-не чөптүг болгаш буянныг ниитилелдиң тургузукчулары — совет кижилер боттарын Маркстың, Энгельстиң, Ленинниң улуг херээниң салгакчылары болгаш уламчылакчылары деп санаарының бүгү үндезин барымдаазы бар. Ынчаарга бистиң ажылывыс чүгле национал эвес, харын канчаар-даа аажок улуг интернационалчы ужур-дузалыг болуп турар.

Ол чорук мырыңай чоокта чаа, Улуг Октябрьның 60 чыл оюн байырлап турарывыс хүннеринде онза тодаргайы-биле болгаш бүзүрелдиг-биле көргүстүнген. Совет Эвилелинге ол байырлалга 104 күрүнеден чедип келген өңнүктеривистиң, чаңгыс бодалдыгларывыстың, аңгы талазы-биле акы-дуңмаларывыстың, хосталга болгаш быжыг тайбың дээш демиселдиң талазы-биле эштеривистиң делегациялары киришкен. Ынчаарга бистиң Төрээн чуртувустан дашкаар Октябрьның юбилейин кандыг-бир хевир-биле херек кырында делегейниң бүгү чурттарының ажылчы чоннары демдеглеп эрттирген.

Ол — улуг алдар-дыр, эштер, ол алдар хөй чүүлдү хүлээдип турар. Партияның болгаш күрүнениң удуртур ажылдакчылары бистерге-даа, совет эртемниң ажылдакчылары силерге-даа, Совет чурттуң бүгү ажылчы чоннарынга-даа хөй чүүлдү хүлээдип турар.

Бистиң мурнувуста — чырыткылыг делгемнер болгаш тодаргай эчис сорулгалар, олче баар орукту-даа эки билир бис. Ол орук-биле чедиишкинниг бурунгаарлап чоруур төлээде, күш-ажыл — быжыг туруштуг, мөгаг-шылаг чок, чогаадыкчы күш-ажыл херек, партияның болгаш чоннуң марксчи-ленинчи соруктар кииримчи идеялар-биле быжыглаттынган канчаар-даа аажок улуг организастыг база сырый каттышкан чоруу херек.

«Маркстың өөредии мөңгеде күштүг, чүге дээрге ол шынныг» деп, Владимир Ильич Ленин чугаалаан. Марксизм — ол дээрге дашталы берген догма эвес, а бодунуң күштерин амыдыралдан, ниитилел практиказындан ап турар дириг, чогаадыкчы өөредиг-дир дээрин ол хөй катап онзалап демдеглеп турган.

Бистиң эртемденнеривис эртемниң кандыг-даа участогунга ажылдап турза, ол ленинчи чагыгларны кезээде сактып чорууру база оларны удуртулга болдурары күзенчиг-дир. Бүгү чоннуң амыдыралынга, бистиң ниитилеливистиң хөгжүлдезинге чыл бүрүде улам-на улуг ужур-дузалыг болуп бар чыдар ажыл-чорудулгалыг совет эртемденнерге бүгү сагыш-сеткилден йөрээри күзенчиг болуп турар чаа улуг чедиишкиннериниң бүзүрелдиг магадылалы ол.

Хүндүлүг шаңнал дээш база катап чүректиң ханызындан өөрүп четтирдим. Революстуг теорияны хөгжүдеринге, коммунизмниң херээниң тиилелгези дээш демиселдиң стратегиязын ажылдап кылырынга бистиң партиявыстың, ооң ленинчи ТК-зының коллективтиг угаан-бодалының шылгараңгай ролюн хүлээп көргениш бо шаңналдан көрүп тур мен!

* * *

Эштер Л. И. Брежнев биле А. П. Александровтуң чугааларын улуг кичээнгей-биле дыңнаап болгаш үргүлчүлелдиг адыш часкаашкыннары-биле уткаан.

Медальды тыпсыр үеде олурушканнар бедик шаңнал-биле эш Л. И. Брежневке чүректиң ханызындан байыр чедирген болгаш коммунистиг идеалдарның тиилелгези дээш, чер кырынга тайбыңның чаагай чоруунга үре-түңнелдиг канчаар-даа аажок улуг ажыл-чорудулгазынга улам ыңайгы чедиишкиннерни аңаа күзээн.

(СЭТА).

БЕШ ЧЫЛГА БАРААН БОЛДУРАР

Чер иштиниң шинчилекчилери үре-түңнелдиг ажылдап турар. Социалистиг чарыштың чорудулгазында олар кандыг түңнелдерни чедип алганын дээрзиниң дугайын **ССРЭ-ниң геология министри Е. Козловский** СЭТА-ның корреспондентизинге дыңнаткан.

— ССРЭ-ниң чаа Конституциязын, Кремльге болган байырлыг хуралга СЭКП ТК-ның Чиигине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы эш Л. И. Брежневтиң илеткелиниң чүүлдерин болгаш түңнелдерин ажылчыннар-биле чүүлдүгзүвүп көрбүшкээн, адырның ажыл-ишчилери Улуг Октябрьның 60 чыл оюнга алдар болдурган бедик хүлээлгелерин чедиишкинниг күүсеткен. Чер иштиниң шинчилекчилери алдарлыг юбилейин чаа чедиишкиннер-биле уткаан.

Ажыктыг казар байлактарның шинчилеп турар дыка хөй бар черлериниң масштабтары боттуу-биле калбарган, чаа байлактарны илереткен. Ажыктыг казар байлактарның хөй нурууларын шинчилеттинген курлавырларының немелде өзүлдезиниң чыл планын хуусаа бетинде, а оларның онуун талазы-биле — ийи чыл планын ноябрь 7-де күүсеткен. Ол чорук курлавырларның чылга доктааттынган немелде өзүлдезин дыка ажыр күүседириниң ынаныштыг баазазын хандырган, беш чылда салдынган сорулгаларны совет геологтарның шиитпирлээринге таарымчалыг болдунар аргаларны тургускан.

Мурнакчы коллективтер социалистиг хүлээлгелерин күүсеткенинин дугайын хуусаа бетинде рапорттаан. Чижээ, Украинада нефтилиг элээн каш черлерни ажыткан. Кывар чүүлдүн курлавырларының немелде өзүлдезиниң талазы-биле беш чылдың ийи чылының планын республиканың геолог-шинчилекчилери хуусаа бетинде күүсеткен. Казахстанның болгаш Узбекистанның геологтары бедиткен хүлээлгелерин чедиишкинниг боттандырган. Ажыктыг казар байлактарның эң чугула хевирлерини, ооң иштинде нефтиниң болгаш газтың, полиметаллдарның, честиң, фосфориттерниң бар чаа черлерин ол республикалардан-даа илереткен. Красноярскиниң девискээр эргелелиниң чер иштиниң шинчилекчилери социалистиг хүлээлгелерин төлевилээнинден дыка эрте күүсеткен, а Уралдың геологтары честиң, демир рудаларының, бокситтерниң курлавырларының немелде өзүлдезиниң планын хуусаазындан ийи ай эрте күүсеткенинин дугайын илеткээн.

Чер иштин шинчилеп турар муң-муң бригадалар юбилейлиг чылда үре-түңнелдиг ажылдаан. Иркутскиниң девискээр геология эргелелинде өрүмнээшкин мастери А. Ницакка баштаткан өрүмнекчилер коллективи эң дээрелерниң санында кирип турар. Ол өрүмнекчилер чылда чеди муң метр скважиналар өрүмнээр опаалдалыг турган, он бир муң ажыг метрни өрүмнээш, беш чылдың үш чылының планын күүседипкен.

Главтюменьгеологияда Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Н. Глебовтуң бригадазының өрүмнекчилери база тулган эки ажылдап турар. Олар тос муң метр хирени өрүмнээр планныг турган, соңгу чуктуң нарын байдалдарынга ажылдавышаан, чыл эгезинден бээр нефть болгаш газ үндүрери-биле он ийи муң метр хире хапы скважиналарны өрүмнээн болгаш беш чылдың үш чылының опаалдаларын күүседир чоокшулап келген.

Улуг Октябрьның 60 чыл оюнга алдар болдуруп чорутткан экспедицияларның геология бөлүктериниң болгаш бригадаларның коллективтериниң социалистиг чарыжы үргүлчүлеп турар. Адырның ажылчы-ишчилери мурнакчылардан үлегер ап турар. Ол болза чурттуң минералчиг-эт баазазын улам ыңай быжыглаар талазы-биле СЭКП-ниң XXV съездизиниң геолог-шинчилекчилерниң мурнунга салган сорулгазы чедиишкинниг шиитпирлеттинген турар дээрзиниң магадылалы болур.

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ДӨРТКҮ ЧЫЫЖЫНЫҢ АЛДЫГЫ СЕССИЯЗЫНЫҢ АЖЫТТЫНАРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң дөрткү чыыжының алдыгы сессиязы 1977 чылдың ноябрь 21-де, эртенгиниң 10 шакта СЭКП обкомунуң Политчырыдыышкының бажыңынга ажыттынар.

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ДЕПУТАТТАР ТӨЛЭЭЛЕКЧИЛЕРИНИҢ ХУРАЛЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА

Республиканың Дээди Совединиң депутаттар төлээлекчилериниң хуралы 1977 чылдың ноябрь 21-де 9 шак 30 минутада Политчырыдыышкының бажыңынга болур.

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ ДЕПУТАТТАРЫНГА

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң дөрткү чыыжының алдыгы сессиязынга келген Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң депутаттарын 1977 чылдың ноябрь 19-та эртенгиниң 10 шактан 22 шакка чедир, ноябрь 20-де эртенгиниң 9 шактан 23 шакка чедир Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң организастыг килдизинге, ийиги каътта № 27 өрээлге бүрүткээр. Телефон 2-30-52.

ЧУРУКТА: В. Г. ДЁМИН. А. ЗАЙЦЕВТИҢ фотозу.

Кызылдың пассажир автотранспорт бүдүрүлгезиниң коллективинде калбарган социалистиг чарышка үргүлчү тиилекчи болуп келген мурнакчыларның бирээзи автослесарь Василий Гордеевич Дёмин оңгу беш чылдың ийиги чылының планныг даалгазын чедиишкиннииг күүсеткен. Бо хүннерде ооң күш-ажылчы календарында 1978 чылдың март кээступ келген.

Күш-ажылдың хоочуну бо эштиң байлак дуржулгазы ук бүдүрүлгениң ажылчыннарынга, инженер-техниктиг ажылдакчыларынга улам чедингир апарган. Оон арга-сүме эрээн кижилер барык үзүктелбес. Василий Гордеевичиниң фото-чуруун Тыва автотранспорт эргелелиниң болгаш Кызылдың пассажир АТБ-зиниң Хүндүлел самбыразындан кезээде көрүп болур.

В. Г. Дёмин бодунуң кызымак ажыл-ижи болгаш эвилең аажы-чаңы-биле коллективте эш-өөрүнүң бедик хүндүткелин чедип алган. Ол — аныяктарның дагдыныкчызы, коллективтиң чоргааралы-дыр.

Н. ПЕТРОВА,
пассажир АТБ-зинде экономист.

ЧЕДИИШКИННИГ ДООСКАН

Таңды районда Тока аттыг совхозтуң дирекциязы кыштаглаашкынче кол кичээнгейни салган. Тудуг мастери В. Богдановтуң удуртулгазы-биле дөрт-дөрт кижилиг ийи звено ниитизи-биле 14 кажааның септелгезин чедиишкинниг дооскан. Септекчилерге тускай чылыглаан машинаны быжыглаан, совхозтуң дуржулгалыг чолаачызы В. Белков ажылчыннарны чогуур үезинде ажылдаар черлеринге чедирип турган.

Септелге үезинде бызанчы, чазанчылардан аңгыда, шеверлекчилер, электриктер болгаш печка салыкчылары кады чорупп, бир демниг ажылдааннар.

Кыштаглар септелгезинге бызанчылар В. Оюн, В. Сурганов, шеверлекчи Т. Сотпа, печка салыкчызы М. Дамдын-оол олар кызымак ажылдап, өскелерге үлегерин көргүскеннер.

А. СААЯ.

ФЕСТИВАЛЬ АЖЫТТЫНГАН

Дүүн Кызылга чогаадыкчы аныяктарның республика фестивалы ажыттынган. Республиканың районнарындан аныяк чогаалчылар, чурукчулар болгаш уран-шевер мастерлер, ботдунчугур композиторлар болгаш артистер чыглып келген. Баштайгы хүн болган пленарлыг хуралга «Чогаадыкчы аныяктар-биле ажыл дугайында» СЭКП ТК-ның доктаалынга үндезилээш аныяктарның коммунистиг кижизидилгезинге республиканың аныяк чогаадыкчы ажылдакчыларының ролюнуң дугайында» илеткелди Тыва АССР-ниң культура министри М. С. Хомушку кылган.

Фестивальдың киржикчилери чогаадыкчы аныяктар биле комсомол организацияларының аразында харылзаа дугайында илеткелди база дыңнаан. ВЛКСМ обкомунуң секретары, ВЛКСМ обкомунуң чанында чогаадыкчы аныяктар-биле ажыл чөвүлелиниң даргазы А. С. Серен бо талазы-биле илеткел кылган.

Чогаадыкчы өзүлдениң айтырыгларын сайгарып, дагдыныкчылар-биле аныяк-өскенниң аразында арга-дуржулга солчулгазын тус-тус секцияларга организастап чорудкан. Амыдырал-биле быжыг харылзаа, хөй-ниитичи идепкейлиг чорук, чогаадыкчы өзүлде дугайында ажык чугаалажыышкыннарны чогаадыкчы аныяктар найысылалдың аныяктар аудиторияларынга, бүдүрүлге черлеринге база чорудар.

Бистиң рейдивис

КАМНЫГ ЭДИЛЭЭРИ ЧУГУЛА

«Чайын шанааң белетке...» деп улустуң үлегер сөзү бар болгай. Шынап-ла кышка хынамчалыг, баш бурунгаар белеткени чугула.

Чурттаалга-коммунал ажыл-агыйлары кышка белеткелди канчаар чорудканын хынаар сорулга-биле хоорайның улусчу контроль комитединиң болгаш «Шын» солуннуң каттышкан рейд бригадазы Кызылдың № 12 болгаш 26 кварталдарында чамдык чурттаалга бажыңнарынга чораан. № 12 кварталда ийиги участоктан (техниги Л. Семенкович) Кочетов кудумчузунда 97, 99 дугаарлыг, Топографическая кудумчуда № 1 болгаш 3, Красноармейскаяда № 178 бажыңнар; бирги участоктан (техниги Л. Охапкина) Титов кудумчузунда 36, Кочетов кудумчузунда 95, Красноармейскаяда — 168, 170, 174 дугаарлыг бажыңнар; 26 кварталда № 5 участоктан (техниги Т. Андросова) Ленин кудумчузунда 75, 77, 81, 83, 85, 87, 89 дугаарлыг бажыңнар, Кочетов кудумчузунда 92, 94, 98, 100, 102, 104, 106 дугаарлыг бажыңнар хыналдага кирген.

Үстүнде айыткан чурттаалга бажыңнарын № 2 бажыңнар эргелели кышка белеткээни багай эвес. Бажыңнарның подъездилериниң эжиктери бүдүн, даштыкы, иштики эжиктерде пружиналары кылып каан. Ук бажыңнарның подвалдарынче кирер эжиктеринде шоочаларны кылгылаан, подвалдарның соңгаларын манзалар, фанералар-биле дуй шаап, чылыглаан. Подвалдарда канализация, суг дамчыыр хоолайлар бүдүн, суг агар, дамдылаар таварылгалар илеревээн.

Ынчалза-даа чамдык бажыңнарның подъездилеринде даштыкы эжиктер шала хагдынар азы хаалгаларның аразында тиглери оранчок аңгайып турар таварылгалар бар.

Чижээ, Топографическая кудумчуда № 1 бажыңның бирги подъездизинде даштыкы хаалгаларның аразында алдыг тиг бар. Ол-ла кудумчуда № 3 бажыңның ийиги, үшкү, дөрткү подъездилеринде даштыкы хаалгаларның аразы ажык, эви багай, азы хаалгаларның кырында хос, ажык черлер бар болгулаан. Ук эжиктерниң ыяк хагдынмас апарган чылдагааны: оларны шык ыяштан кылган, сөөлүнде кээп кургааш, эжиктерниң ыяжы хажый бергени ол. Ол четпестер тудугжуларның буруузу-биле болган турза-даа, № 2 бажыңнар эргелели ону эдериниң хемчеглерин ап, эжиктерни септээр ужурлуг турган. № 3 бажыңның дөрткү подъездизинде эжик багай хагдынарындан соок киргеш, эрткен кыжын ук подъездиде хоолайлар доңгаш, чара тепкен деп чурттакчылар чугаалаан.

Красноармейскаяда 170 дугаарлыг бажында үшкү подъездиниң даштыкы эжии чүмү-биле орнундан үнүп, даштаарлап келген.

Кочетов кудумчузунда 108 дугаарлыг бажыңның дөрт подъездилеринде эжиктерниң каш чыл бурунгаар чылыглап шып каап шывыглары шуут орлуп, самдараан. Ону эде кылыр азы шуут ап каантар турбуже, ынчаар-ла самдарара берген туруп берген.

Чурттаалга бажыңнарының даштыкы, иштики хевири арыг-силиг, соңга, хаалгалары бүрүн-бүдүн болуру ында чурттакчылардан дорт хамаарылгалыг дээрзинде маргылдаа чок. Бир эвес чурттакчы бүрүзү ону камнаар, карактаарынче сагыш салыр болза, бистиң чурттап турар бажыңнарывыстың подъездилеринде эжиктер, соңгалар үрелбес бүдүн болур ужурлуг. ССРЭ-ниң чаа Конституциязында хамаатының бүрүзү күрүнениң өнчүзүн камгалаар, кадагалаар хүлээлгелиг деп айыткан болгай. Ындыг турбуже, чурттакчыларның талазындан хөй-ниитиниң өнчү-хөреңгизинге камхайыра чок, харын-даа ону үрегдээр чоруктар кайы хөй. Чижээ: Красноармейская кудумчузунда 170 дугаарлыг бажыңның бирги подъездизинде даштыкы хаалганың ортузун кара өжегээр оя шаап каан. Подвалдың соңгаларын кылып каарга-ла, 2—3 хонмайн-на үрээр, подъездилерниң хаваларын үеп-даап шокарлаар, эжиктерни орнундан тура тырттар, оя-деже кагар таварылгалар кончуг хөй болуп турарын № 2 бажың эргелелиниң техниктери чугаалап турар.

Мындыг янзылыг чижектерни хөйү-биле көргүзүп болур.

Мону кылып турар ийи чаңгыс кижилерни илередир, ындыг кижилерни кыдыы-биле көрүп эртпейн, оларга материалдыг болгаш моральдыг хемчеглерни онаап, чурттаалга бажыңнарынга чурум-сагылганы, арыг-шеверни сагыыры дээш туржур болбаувусса, байдал өске болуру чугаажок.

Ынчангаш бистиң чурттап турар бажыңнарывыс кышкы үеде чылыг, арыг-силиг болуру дээш чүгле бажыңнар эргелелиниң ажылдакчылары сагыш салыр, ону хандырар ужурлуг деп билири шын эвес. Чурттакчылар боттары бо талазы-биле хүлээлгелерин утпас ужурлуг.

Рейд бригадазының кежигүннери:
М. ТЕРЕХОВА, хоорайның улусчу контроль комитединиң штаттан дашкаар контролёру,
Н. ПОПКОВА, № 2 бажыңнар эргелелиниң улуг инженери.
Н. ООРЖАК, «Шынның» корреспондентизи.

СЕКРЕТАРЬ

Коммунист дугайында чугаа

Суурдан ырак эвесте, Биче-Шуйнуң Сайыр деп черде кыштаг турар. Ол болза «Бай-Тал» совхозтуң мурнакчы хойжузу Мандай-оол Донгакович Доостуң коданы-дыр. Малчынның кыштаа дыка таарымчалыг черде. Сайырлар изиг сыттыг, агы-каңгылыг, хүнээрек, хат-шуурган келбес бичежек ховунуң бажында. Аалдың мурнуу талазында Биче-Шуй аксының шөлдери, кедээ талазы кезек аргалыг даг... Кижиниң төлептиин ажыл-ижинден, аажы-чаңындан илерээр. Мандай-оол Доос Даштыг-Тейде хойжу бригадада партия эге организациязының секретарынга каш чыл улаштыр соңгуткан. Коммунист М. Доостуң чедиишкиннерин үнелеп көргеш, юбилейлиг бо чылда ону Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Хүндүлел бижиги-биле шаңнаан. Оон ажыл, амыдыралындан алган бо ийи факт чүнү чугаалап турарыл? Мандай-оол Донгакович чер-чуртунда хүндүлүг, төлептиг кижилерниң бирээзи.

Коммунисти 3 чыл улаштыр секретарьга соңгааны партия кежигүнүнүң бедик адынга ооң төлептиг болуп чорууруунуң херечизи-дир. Даштыг-Тей бригадазында 10 коммунист бар.

Чоокта чаа кыштаглаашкынның организастыг эрттирер талазы-биле СЭКП обкомунуң бюрозунуң болгаш республиканың Министрлер Чөвүлелиниң доктаалынга холбаштыр айтырыгны бригадага чугаалашкан. Аңаа секретарь илеткел кылгаш, кылдынган чүүлдер-биле кады, ылаңгыя чаш малдың кажааларын ам-даа чедишпезин, үш чаа кажааны немей тударын, оон аңгыда кыштагларда суг кудар цистерналарны шуптузун чылыглаарының эргежок чугулазын айыткан. Ол хуралдың шиитпири-биле Х. Дамбааның, С. Дозур-оолдуң база М. Доостуң бодунуң кыштаанда чаш хураганга үш кажааны бригаданың күжү-биле тудуп дооскан. Ол ышкаш С. Дозур-оолдуң кыштаанда хой кажаазын чаартып кылган.

М. Д. Доостуң кыштаанга баарга малының кажаалары, мал чеми салыр саваларны шупту эмге-сексел. Хой кажаазының ханазын дургаар шагжалар, оңгачалар кылып каан. Ынчангаш хензиг-даа сула, сиген халас барбас. Кажааның оргузунда бир чагыда хааржак кадап каан, ында мал эми бар. Зооветеринарлыг өөредилгениң кичээлдеринге барып турғаш, Мандай-оол биле Бидиш Доостар кайызы-даа малдың бодүүн аарыгларын эмнептер кылдыр өөренип алган.

— Силерниң бедик түңнелдерлиг болуп турарыңарның чылдагааны чүдел, Мандай-оол Донгакович?—деп, оон сонуургаан бис.

— Маңаа хөй чүүлдер херек. Бети дээрге кажаа, оон ыңай малды таарыштыр кадарары, аңаа чемни белеткеп алыры, совхозтуң дузазы дээш оон-даа ыңай. А кол-ла чүве— малчын кижи бодунуң харысалгазын билиринде—деп, ол чугаалай-дыр. Коммунист кижи бодунуң ажылдап турар участогунга ажылды канчап-ла экижидип, ону моон соңгаар сайзырангайжыдарының аргазы чүү ирги дээрзин бодап чоруур.

— Хойнуң уксаажыдылгазының дугайында айтырыг биске үргүлчү тургустунуп келген чүве бо. Малчыннарның дуржулгазындан алырга, бистиң Бай-Талга Красноярск уксааның II класстың хойлары тааржыр хире. Мээң коданымда база ындыг хой бар—деп, М. Доос тайылбырлады. Мандай-оол Доос хойнуң уксаазын экижидер талазы-биле айтырыгны бригаданың база совхозтуң-даа партия хуралдарынга каш удаа чугаалап, бодунуң ажыл-ижинден чижектерни-даа көргүзүп келген.

Малды ол эки семиртип алырынче кол кичээнгейни салып келген. Ылаңгыя чайгы одарны билдилиг ажыглап турар. Чайын ол эрте-ле тайгалай бээр. Тайганың оът-сигениниң четчирин чоорту көрүп турғаш, баштай Орук-Бадар деп безерек тайгага баар, оон соонда чогум чайын Шапшаал-Аксынга баар. Күзүн сентябрь 20 үезинде Биче-Шуйга келир. Тараа ажааган соонда хоорзунга хойну турнуктур семиртип алыр.

Партия эге организациязының секретары болгаш бригадада, черле совхозка-даа аныяктарны мал ажылынче хаара тудар дугайында Доос [illegible] тайылбырлап, оларны [illegible] деп турар. Даштыг-Тей [illegible]дазында Валентина [illegible] биле Олег Салчак олар [illegible]лап кирген. Коммунист [illegible] оларның ажылдан тура[illegible] [illegible]гүлчү хайгаарап, малды [illegible] азыраар талазы-биле арга [illegible]зин оларга берип келген.

Коммунистиң санап [illegible] биле алырга, хой аж[illegible] курлавырларының бир[illegible] чайгы одарлар хамаарж[illegible] [illegible]йын хүн дургузу узун, [illegible] ген элбек-ле дээш, чамд[illegible] [illegible]чыннар хоюн дүшке че[illegible] [illegible]жаалап алгаш олурар, к[illegible] [illegible]да харын боттары хой [illegible] [illegible]бас, школачы уругларын [illegible] дартыр. Мандай-оол [illegible] эвес.

Бо хойжунуң бир эк[illegible] [illegible]жулгазы чүл дээрге, [illegible] хою арып баксырай бээр[illegible] [illegible]навас, каш хонгаш-ла [illegible] [illegible]рап, оларның күш де[illegible] [illegible]ылавылап турар. Кан[illegible] хой арып баксыраарда [illegible] [illegible]гир, кескү апаар. Чамды[illegible] [illegible]жуларның частырыы [illegible] дээрге, мал арыптарга [illegible] кээп девидеп үнер, [illegible] чемнер берип эгелээр. [illegible] эвес, малдың шинээзиниң [illegible] [illegible]резин көрүп турғаш, а[illegible] чемгерилгезин күштел[illegible] чугула дээрзин Манд[illegible] Донгакович эки билир.

«Бай-Тал» совхоз сөөл[illegible] [illegible]ле силосту төрээн хойга [illegible] эгелээни черле эки чүүл [illegible] коммунист Доос санап [illegible] Эрткен чылын ол ону бир[illegible] [illegible]гаарында ажыглаан. Хой [illegible] күр болур, ынчангаш хур[illegible] дүрген доругарынга аж[illegible] дээрзин ол практикадан к[illegible].

Он дөрт чыл дургузунда [illegible] [illegible]жулап келгеш, Манд[illegible] Донгакович ажылга [illegible] чүүлдү өөренип, билип [illegible] [illegible] кижи дег ындыг берге [illegible] малчын бүрүзүнүң [illegible] ёзулуг шылгаан [illegible].

[illegible]ң ээзи Бидиш [illegible] база сакманчы До[illegible]овна Халаарая, [illegible] кадарчы турган [illegible] олар-биле демн[illegible] юбилейлиг чыл[illegible] [illegible] социалистиг хүлээлгезин [illegible] ажыр күүсеткен. [illegible] 95 хураган алыр [illegible] 107-ни алган.

[illegible]рның чаш хурагаларын [illegible], азырап тура[illegible] [illegible] кажаа иштин [illegible] аңгылап алган, [illegible] клетка-кажаа [illegible]аннарны улуг, [illegible]-биле үзүп, оон [illegible]кактарын база [illegible]. Ынчаар аңгы[illegible] кошкактарын [illegible] каaптар, си[illegible] бөлүр. Дус, [illegible]нералдыг чүүл[illegible] [illegible]аннарга үргүл[illegible].

Даштыг-Тей бригадазында партия организациязының секретары М. Доос өске өөрүнге [illegible] көргүзүп, кыштаг[illegible] [illegible]мчалыг белет[illegible]ыг. Даштыг-Тейже сиген [illegible]р шөлүн ол ча[illegible] [illegible] суггарып, аштап [illegible]. Бо чылын участогундан 15 тонна сиген [illegible]и кезип белеткээн, кыштаанга чедирип алган. Оон аңгыда 15 тонна көк[illegible] белеткээн. Бригаданың [illegible] кышкы кодан [illegible] 15—20 тонна мал [illegible] чедирген. Ол дээрге, [illegible] хүр кыштадырынга чу[illegible].

Бригаданың партия организациязының ажылында бир [illegible] коммунистерниң от[illegible] [illegible]а дыңнаары. [illegible]ысалгазын бедидеринге дыка ажыктыг. Аалдарның аразы ырак-даа болза бригаданың кежигүннерин эвилелдеп турғаш, зооветеринарлыг өөредилгени секретарь эки организастаан. Бөлгүмнүң баштыкылары мал эмчизи Д. Салчак база бригадир М. Маадыр-оол олар кичээлдерни доктаамал эрттирип турар.

Бичии-даа бол, коллектив-биле ажыл нарын, хөй талалыг, чамдыктарга чаңгыс катап чугаалаарга-ла, олар боттарының чазыын билип, кылажын бүгү өөрү-биле кадып аптар, а өскелер ындыг эвес, оларга ийи-үш катап сагындырар, чугаалаар апаар. Секретарь, коммунист болганда, чүгле бодунуң дүмчүүн хараар эвес, бүгү коллективтиң, бригаданың ажыл-ижин харыылаар апаар.

Бригаданың малчыннары амгы үеде ССРЭ-ниң чаа Конституциязын өөренип турар. Аңаа секретарь боду баштап алгаш чедип келир. Хамаатыларның эргелери, хүлээлгелери дээш айтырыгларны бригаданың ажыл, амыдыралы-биле холбап, чугаалажып турар. Коммунист, мурнакчы малчын Мандай-оол Доос өөрүн баштап алган, кыштаглаашкынны организастыг эрттирер, малдың чаш төлүн бүрүн камгалап алыр дээш амгы үеде ынчаар шудургу ажылдап турар. Ол боду келир чылын хой бүрүзүнден-не хураган алыр сорулганы салган. Ниитиниң ажыл-херээн бедик-биле үнелеп чоруур коммунист берген сөзүнге ээ болуп шыдаар.

С. ХЕРТЕК.

ЧУРУКТА: хойжу М. Доос, дузалакчылары Б. Доос, Д. Халаарая-биле кады.

А. ПОНОМАРЕВТУҢ фотозу.

«ШЫННЫҢ» ПОЧТАЗЫНДАН

ЧОРГААРАЛЫМ, ӨӨРҮШКҮМ

[illegible] [illegible]волюциязы ол кинчи-бекти кезээ мөңгеде үзүткээн.

Совет Тыва ам кандыг-дыр! Таныттынмас кылдыр чаартынып сайзыраан, чоннуң амыдырал-чуртталгазы хүн келген тудум улам экижип орар.

«Чуртувустуң байлак, магалыын, чаагайын, чаражын, хос[illegible] [illegible]ган. Ол ышкаш Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 60 чыл оюн бистиң чурт байырлаан. Аңаа өөрбейн, чүге өөрүүр боор!

Өөренир, ажылдаар, дыштаныр эргени биске тыпсып, ону улам сайзырадып турар алдын хоойлувуска чоргаарланып, [illegible] [illegible]аң, эктивис бедик, хөрээвис хостуг дыштанып олур бис. Бо бүгү Коммунистиг партияның, Совет чазактың улам сайзырангайжыткан алдын хоойлузунуң —Конституцияның ачызы-дыр.

М. МАЖАА,
пенсионер.
Чөөн-Хемчик район.

ЧЫРГАЛДЫГ ЧУРТТАЛГА

Бүрен — чайгаар бүткен бойдузунуң талазы-биле чүгле Каа-Хем районда эвес, харын Тывада эң чараш чурумалдыг черлерниң бирээзи. Кырганнарның болгаш инвалидтерниң бажың-интернадын аңаа тудуп, оларны дыштанып, чурттаары-биле ында таарыштыр тургусканынга кырганнар улуг-биле чоргаарланып турарлар.

Амгы үеде интернатта 180 ажыг кижи чурттап, Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 60 чылының юбилейинге, бүгү совет улус-биле бир демей, төлептиг уткуушканнар. Байырлалга уткуштур ында дөрт корпусту долгандыр херимнеп, сентеп, будааш, ол девискээрге янзы-бүрү 300 ажыг ыяшты олуртуп, чайгы үеде оң-баазын муң ажыг дес чечекти корпустар аразынга тарып өстүргеннер.

Бажың-интернат дузалаар ажыл-агыйлыг. Кырганнарның болгаш инвалидтерниң чүгле өшкүзү 200 баш ажыг, шээр малын болгаш хаван, дагаазын олар боттары ажаап, кадагалап турарлар. Олар мал чеминиң белеткелинге идепкейлиг киришкен, суланы, картофельди, ногааларны тарааш, бедик дүжүттү алганнар.

Бүренде бажың-интернаттың чурттакчылары эп-найыралдыг. Бир-тээ ол кырганнарның болгаш инвалидтерниң бажыңы болганда, чурттакчыларның аразында назылап кыраан, аарыг-аржык дээш кандыг-даа кижилер турар. Аараан болгаш назылаан кижилеринге олар дыка кичээнгейлиг, аарааннарын ажаап, хайгаараарындан аңгыда, солун, сеткүүлдү номчуп, төрелдеринче чагааны бижип берип, сагыш-сеткилдиң ханызындан чугаалажып, идер тергеге олурткаш, агаарладып үндүрүп турарлар.

Бажың-интернаттың өрээлдери аразында «Эң эки өрээл дээш!» деп социалистиг чарыштыг. Ында профэвилел организациязы чарыштың түңнелин үндүрүп, тиилекчилерни мактал бижиктер, өргектиг барааннар-биле үргүлчү шаңнап, мактап келген.

Бажың-интернаттың чурттакчыларының аразында дайынның болгаш күш-ажылдың хоочуннары — бистиң эргим кижилеривис эвээш эвес. Чижээ, К. С. Кузнецов 82 харлыг. 1914—1916 чылдарда Германия биле хааннығ Россияның дайынындан эгелээш, 1918—1924 чылдарда Сергей Кузьмич Кочетовка баштаткан партизаннар-биле кады ол актарның Тывага үймээнин базарынга идепкейлиг киришкен. Константин Семенович 1941 чылдан эгелеп Ада-чурттуң Улуг дайынны төнгүжеге чедир фашистерни базарынга идепкейлиг киришкен. Ол үш катап балыгланган болгаш дайынчы, маадырлыг чоруу дээш элээн каш орден, медаль-биле шаңнаткан.

Дыртык Сонамович Ховалыг 77 харлыг, Чөөн-Хемчик районнуң Баян-Тала сумузунга арбан, суму даргалап, хой-ниитиниң ажыл-херээнге идепкейлиг киржип келген. СЭКП-ниң XXII съездизи аттыг совхозтуң инек кадарчызынга ол чээрби чыл улаштыр ажылдап, эки малчын диртип, ол үеде Москвада улус ажыл-агыйының чедиишкиннериниң делгелгезинге база чораан. Эки ажылы дээш Дыртык Сонамович орден, медальдар-биле шаңнадып, республиканың, районнуң хүндүлел самбыразынга мурнакчылар аразынга чаңгыс удаа эвес демдеглеткен. Чонунга эргим ындыг кижилерни алап, демдеглээр болза дыка хөй. Олар дээш чоргаарланыр бис.

Г. ДОНГАК.

МЭЭҢ САНАЛЫМ

Бүгү-эвилелдиң комсомолчу-аныяктарның шалыпчы тудуузу кылдыр чарлаттынган Чаа Шагаан-Арыгның тудуунда «Тыва тудуг» трестиң № 18 КМК-да ыяш дилдирер цехте ажылдап турар мен. Кады ажылдап турар эштерим Монгуш Комбу, Монгуш Ыдыжы, Владимир Куулар, Эдуард Казанцев олар-биле бо улуг тудугга ажылдаар аас-кежиктиг болуп, аңаа чоргаарланып турар бис.

Ажылчыннарга ажылдап кедер тускай хепти берип турар. Маңаа, бо чагаамга, хол хаптарының (верхонкалар) дугайын бижикседим. Ооң иштин азы адыш иштин талазын болгаш улуг эргектиң иштин талазын хөм-биле катташтыр дааран. А кажан ажыл кылып турар үеде-бүгү-ле чүвени тудар азы идер, келүрер таварылгаларда хол хавының хөм-биле даараваан черинге таварыжыр болганда, ол дыка дүрген орауучал болуп турар.

Ынчангаш хол хавын даарап, бүдүрүп турар Кызылдың даараныг фабриказы, ооң адыш иштин шуптузун, ол ышкаш улуг эргек кирер черин долгандыр хөм-биле даарар болза чогумчалыг деп саналдыг мен.

Н. БОРБАН.

1977 чылда ССРЭ-ниң Күрүне шаңналдарының ЛАУРЕАТТАРЫ

Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры Раиса Федоровна Горожаева кукурузаның бедик дүжүдүн өстүрер талазы-биле [illegible] мастер. [illegible] областың «Золотаревский» совхозунуң [illegible] черлеринге ол гектар бүрүзүнден 100 болгаш оон хөй центнер кукуруза [illegible] келген. [illegible] кукурузаның [illegible] турда, [illegible] «Херсонец-7»-биле кады «Херсонец-200» боду чоруур чаа комбайнны [illegible] ажылдаан. Ооң бүдүрүкчүлүү «Херсонец-7»-ге деңнээрге 2,5 катап бедик болган. «Золотаревский» совхозтуң шөлдеринге «Херсонец-200» бодун тер[illegible] эки кылдыр көргүскен. 26 ажыл хүнүнүң дургузунда 2157 тонна кукуруза мочактарын ол ажааган. Бир хүн дургузунда ооң эң-не хөй ажаап алыр шөлү 30.5 гектар болган.

Күш-ажылга шылгараңгай чедиишкиннери, техниканы эң-не ажыктыы-биле ажыглааны болгаш ооң үндезининге көдээ ажыл-агый продукциязын бүдүрерин өстүргени дээш Р. Ф. Горожаевага 1977 чылда ССРЭ-ниң Күрүне шаңналын тывыскан.

ЧУРУКТА: Раиса Федоровна Горожаева.

В. ТУРБИННИҢ фотозу.
(СЭТА-ның фотохрониказы).

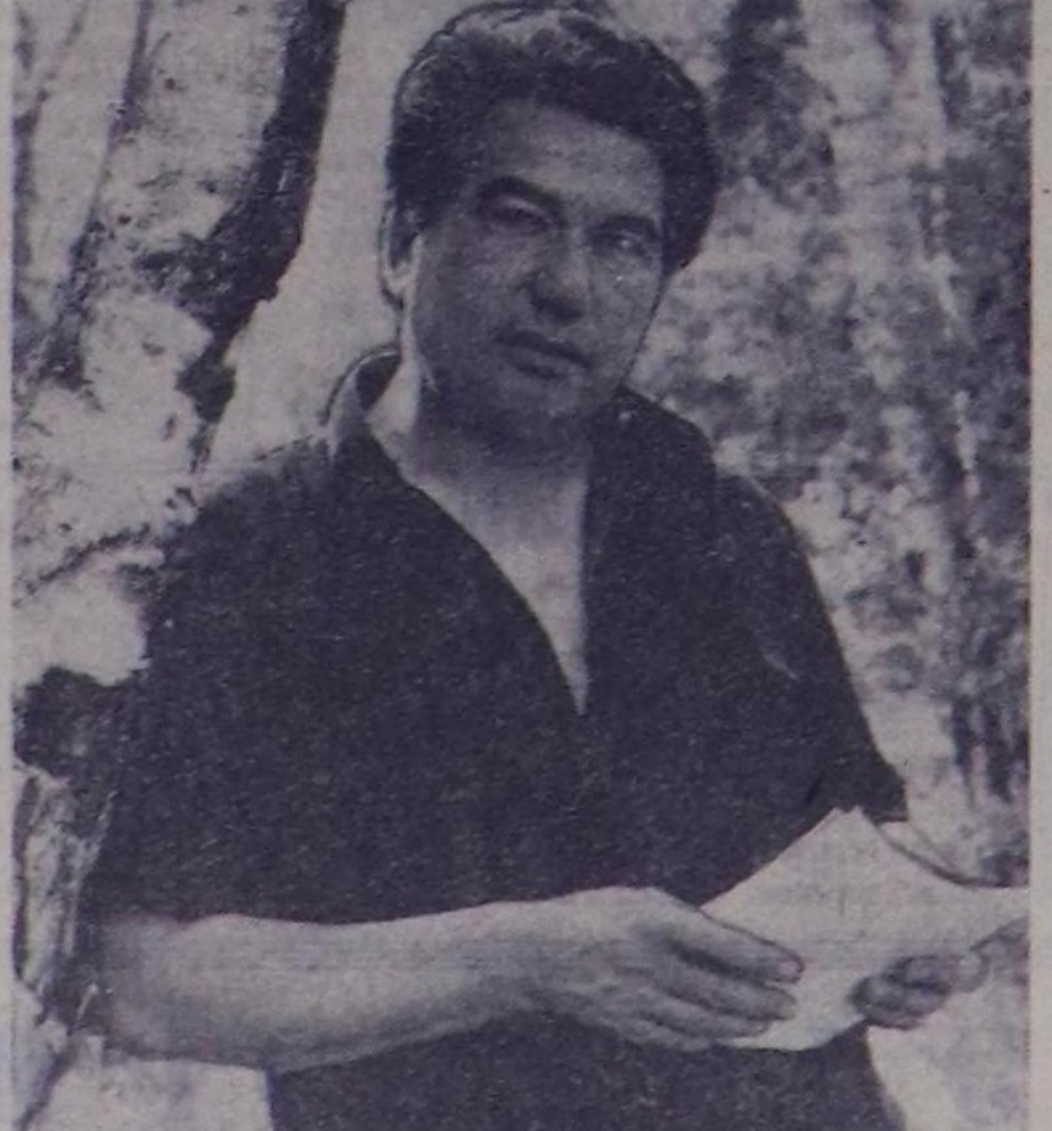

Киргизияның улустуң чогаалчызы, Ленинчи шаңналдың база Күрүне шаңналдарының лауреады, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутады Чингиз Айтматовтуң ады совет болгаш даштыкы номчукчуларга эки билдингир. Ол болза «Джамиля», «Иениң шөлү», «Сараланың салымы», «Баштайгы дуруяалар», «Ак пароход», «Далай кыдыы-биле маңнаан ала ыт» деп тоожуларның автору болур.

«Ак пароход» деп тоожуну болгаш уран-чечен фильмниң сценарийин тургусканы дээш Чингиз Айтматовка 1977 чылда ССРЭ-ниң Күрүне шаңналын тывыскан.

ЧУРУКТА: Кыргыс ССР-ниң улустуң чогаалчызы Чингиз Айтматов.

В. САВОСТЬЯНОВТУҢ фотозу.
(СЭТА-ның фотохрониказы).

Белорус ССР. Тудуг материалдарының болгаш тудуг индустриязының бүдүрүлге черлеринге бүдүрүлгени интенсификастаарының, чаа техниканы болгаш мурнакчы дуржулганы нептереткениниң үндезининге күш-ажылга шылгараңгай чедиишкиннери дээш Минскиниң одалга дериглелериниң заводунуң шуткулга уштукчузу Владимир Романович Колоска (чурукта) 1977 чылда ССРЭ-ниң Күрүне шаңналын тывыскан.

Ол бүдүрүлге черинге В. Р. Колос 20 чыл ажыг үе дургузунда ажылдап келген. Ооң удуртуп турар бригадазы күш-ажылдың эң бедик бүдүрүкчүлүү, продукцияның шынарын бедидери дээш [illegible] чарыштың эгелекчизи болган.

В. ВИТЧЕНКОНУҢ фотозу.
(СЭТА-ның фотохрониказы).

МЕДЭЭЛЕР

МУРНУНДААЗЫ ДЕГ

Партияның политчырыдылгазының системазында чаа өөредилге чылы «Сүт-Хөл» совхозта бо чылын база-ла, мурнундаазы дег, организастыг эгелээн. Аңаа белеткел дугайын партия комитединиң бюрозунга баш бурунгаар чугаалашкаш, пропагандистерни түс-түс школаларга хуваан, дыңнакчыларны четчелээн.

Амгы үеде совхозта беш теоретиктиг семинар, политиктиг болгаш экономиктиг билиглерниң 17 школазы доктаамал ажылдап турар. Оларда янзы-бүрү мергежилдиг 380 ажыг кижи хаара туттунган. Дыңнакчыларны дээди болгаш ортумак тускай эртемниг 21 пропагандист башкылап турар.

Политчырыдылгазында хаара туттунган ажыл-ишчилер баштайгы кичээлдерден эгелээш СЭКП ТК-ның октябрь (1977 ч.) Пленумунуң, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң ээлчег чок чедиги сессиязының материалдарын болгаш ССРЭ-ниң чаа Конституциязын өөренип эгелээннер.

О. БОРАШ.

БАШТАЙГЫ КИЧЭЭЛ

СЭКП Бай-Тайга райкому сөөлгү чылдарда партия активиниң өөредилгезинче кичээнгейни элээн углаттырган. Кичээлдерге теоретиктиг лекциялардан аңгыда, партия организацияларының ажыл-чорудулгазынга ажык-дузалыг дуржулга солчулгалары болгаш практиктиг кичээлдерни солун, дээштиг кылдыр эрттирип келген. Эрткен чылын чаңгыс-даа кичээл үзүлбээн.

Партия активиниң өөредилгези бо чылын база-ла организастыг эгелээн. Программа ёзугаар өөредилгениң планы тургустунган. Чоокта чаа партия активиниң баштайгы кичээли эрткен. Аңаа «Делегей байдалы», «ССРЭ-ниң чаа Үндезин Хоойлузу болгаш ону өөрениириниң арга-методтары» деп лекцияларны СЭКП райкомунуң харысалгалыг ажылдакчылары номчаан. Партия организациязының документилери-биле ажыл дугайында практиктиг кичээл база эрткен. Аңаа партия комитеттериниң, эге организацияларның секретарьлары партия документилерин канчаар долдурарын өөренген.

Б. БАРБА.

СЕМИНАР

СЭКП-ниң Мөңгүн-Тайга райкому партия эге организацияларының секретарьларының, экономиктиг болгаш политиктиг өөредилгениң пропагандистериниң ээлчегниг семинарын чоокта чаа организастап эрттирген.

Семинарның киржикчилери СЭКП-ниң болгаш Совет күрүнениң иштики, даштыкы политиказынга хамаарышкан болгаш делегей байдалының дугайында лекцияларны дыңнаан.

Семинарның соонда эрткен өөредилге чылында эки ажылдаан пропагандистер «Малчын» совхозта Х. Дастай-оол, «Мөген-Бүрен» совхозта партком секретары С. Ховалыг, районнуң хоочун пропагандистериниң бирээзи М. Ондар болгаш оон-даа өскелер дуржулга солушкан.

Д. КУУЛАР.

ЛЕКЦИЯ

«Билиг» ниитилелиниң кежигүнү, Москвадан келген лектор, төөгү эртемнериниң кандидады С. А. Мирсков СЭКП-ниң Чөөн-Хемчик райкомунуң хуралдаар залынга «Улуг Октябрь болгаш амгы үе» деп темага солун лекция номчаан. Ону районнуң партия, совет, ажыл-агый органнарының удуртукчулары, активчилер дыңнаан.

Х. МОНГУШ.

ЧАГЫДЫЛГА

1978 чылдың солуннар болгаш журналдар бижиттирилгези Чөөн-Хемчик районнуң бүдүрүлгелеринде, совхозтарында, албан организацияларында сөөлгү үеде элээн шапкын чоруп турар. Ниитизи-биле районда 17 муң хире солуннар, журналдар чагыттынган.

«Октябрь 30 чылы» совхозтуң партия болгаш хой-ниити организациялары чагыдылганы эки организастаан. Ында 211 экземпляр төп солуннар, 439 экземпляр журналдар, 240 экземпляр «Шын» солунну бижиткен. Ажыл-агыйда солуннар, журналдар бижиттирилгези дооступ турар.

Х. МОНГУШ.